

УДК 75.03

Цитування:

Ло Сяо. «Паломництво в Дуньхуан» – з нагоди 30-річчя Академії живопису Ганьсу. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. пр. 2022. Вип. 41. С. 29–33.

Luo Xiao (2022). «Pilgrimage to Dunhuang» – on the occasion of the 30th anniversary of the Gansu academy of painting. *Mystetstvoznavchi zapysky*: zb. nauk. pr., 41, 29–33 [in Ukrainian].

Ло Сяо,
аспірант кафедри
теорії та історії мистецтв
Національної академії образотворчого
мистецтва і архітектури
<https://orcid.org/0000-0003-4352-7809>

«ПАЛОМНИЦТВО В ДУНЬХУАН» – З НАГОДИ 30-РІЧЧЯ АКАДЕМІЇ ЖИВОПИСУ ГАНЬСУ

Мета роботи – охарактеризувати «Паломництво в Дуньхуан» як мистецький проєкт, організований з нагоди 30-річчя Академії живопису Ганьсу. **Методологія дослідження** передбачала використання загальнонаукових принципів описовості, системності та об'єктивності. У роботі використано загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, індукція та дедукція. Вагомими для дослідження стали хронологічний і ретроспективний методи. За допомогою генетичного методу вдалося простежити розвиток окремих шкіл та митців і стан сучасного китайського образотворчого мистецтва. Важливим став і метод абстракції, що передбачає перехід від загальних тверджень до конкретних висновків. **Наукова новизна.** У статті висвітлено головні досягнення та результати проєкту «Паломництво в Дуньхуан», що дало змогу по-новому осмислити спадщину сучасного китайського мистецтва. **Висновки.** Академія мистецтва Ганьсу, створена на початку 1990-х років, стала одним з найважливіших осередків мистецької культури регіону. Цей інститут сприяє популяризації китайських культурних здобутків, їхніх досліджень у різних напрямках. Зокрема, Академія організовує різноманітні наукові лекції, семінари, мистецькі виставки, творчі бесіди й інші навчально-просвітницькі заходи. Одним з таких став проєкт «Паломництво в Дуньхуан». У загальнокитайському масштабі він дав змогу реалізувати декілька важливих завдань. Зокрема, під час першого періоду реалізації проєкту організували спеціальні художні виставки, провели лекції та наукові семінари, які сприяли популяризації китайських культурних здобутків і на яких було наголошено на необхідності досліджувати та зберігати традиційну культуру Китаю. Також приділено увагу висвітленню мистецьких зв'язків між китайською та іноземними культурами. Другий етап передбачав упровадження конкретних механізмів управління різними мистецькими заходами: митці отримали змогу реалізувати власні задуми, вільно працювати над різними проєктами. Отже, цей захід засвідчив, що важливо ознайомлювати суспільство з культурною спадщиною Китаю.

Ключові слова: академія, живопис, дослідження, проєкт, Ганьсу.

Luo Xiao, postgraduate, Department of Theory and History of Art The National Academy of Fine Arts and Architecture

«Pilgrimage to Dunhuang» – on the occasion of the 30th anniversary of the Gansu academy of painting

The aim of the work is to describe «the Pilgrimage to Dunhuang» as an art project organized on the occasion of the 30th anniversary of the Gansu Academy of Painting. **The research methodology** included the use of general scientific principles of descriptiveness, systematicity and objectivity. The general scientific research methods are used in the work: analysis, synthesis, induction and deduction. Chronological and retrospective methods have become important for our study. The genetic method was used to trace the development of individual schools and artists and the state of contemporary Chinese art. The method of abstraction, which involves the transition from general statements to specific conclusions, has also become important. **Scientific novelty.** The article highlights the main achievements and results of the Dunhuang Pilgrimage project, which allowed us to rethink the heritage of contemporary Chinese art. **Conclusions.** The Gansu Academy of Arts, established in the early 1990s, has become one of the most important centers of artistic culture in the region. This institute promotes Chinese cultural achievements and research in various fields. In particular, the academy organizes various scientific lectures, seminars, art exhibitions, creative talks and other educational activities. One such project was the «Pilgrimage to Dunhuang». On a Chinese-wide scale, it has made it possible to accomplish several important tasks. In particular, during the first period of the project, special art exhibitions, lectures and scientific seminars were held, which contributed to the promotion of Chinese cultural achievements. In addition, the main emphasis was on the study and preservation of traditional Chinese culture. At the

same time, some attention was paid to highlighting the artistic ties between Chinese and foreign cultures. The second stage involved the introduction of specific mechanisms for managing various artistic events - artists were able to realize their own ideas, to work freely on various projects. Thus, this project has demonstrated high efficiency and value in acquainting society with China's cultural heritage.

Keywords: painting academy, research, project, Gansu.

Актуальність теми дослідження. Розвиток китайського мистецтва та його популяризацію серед мешканців Піднебесної в українських мистецтвознавчих студіях науковці комплексно не аналізували. Водночас, китайський досвід реалізації культурних проєктів може бути корисним для України, де мистецтвознавчі дослідження лише набувають популярності.

Аналіз досліджень і публікацій. Вагома розвідка про китайську художню освіту належить О. Іоновій і П. Чжиюну [2]. К. Клунас дослідив основні етапи розвитку мистецької культури Піднебесної, визначивши важливість традиційного китайського живопису [3]. Мистецтвознавиця Лю Т. простежила розвиток мистецтва Китаю на основі аналізу музейної сфери [6]. Проте китайська живописна спадщина не отримала належної оцінки в українській історіографії. Відтак вивчення досвіду Академії живопису Ганьсу є актуальною темою в науковій площині.

Мета роботи – охарактеризувати «Паломництво в Дуньхуан» як мистецький проєкт, організований з нагоди 30-річчя Академії живопису Ганьсу.

Виклад основного матеріалу. Академія живопису Ганьсу була створена 1990 року та є одним із вагомих комплексних інститутів мистецтв у Гуаньсу. З моменту заснування закладу художники сформували естетичні уявлення про єдність та свідому поведінку, що дають змогу зберігати регіональні культурні особливості в мистецькій практиці окремих земель, але не заперечують розвиток стилю та творчу свободу особистості. Усі живописні твори митців Академії: чи це портрети, чи пейзажі, чи роботи, створені чорнилами або олією – передають чарівність природи та специфіку гуманітарних наук Заходу. Художники Академії не лише розвивають східне мистецтво, а й формують чудовий образ для західного мистецтва. Відтак ця інституція стала відправною точкою для трансценденції місцевої художньої творчості [1]. Навчальні аудиторії Академії включають студії живопису, кімнати фортепіано, концертний зал, репетиційний зал, спеціалізовані лабораторії, навчальні студії тощо.

В Академії з початку її заснування завжди дотримувалися багатосторонньої взаємодії, художники в її стінах прагнули реалізувати літературні та художні цінності. Водночас в ній проводять чимало мистецьких і просвітніх заходів [2, 80]. Так, різноманітні виставки, семінари, навчальні заходи відіграють позитивну роль у популяризації китайського духу, зміцненні національної свідомості та єдності Китаю. Академія систематично проводить масштабні мистецькі заходи, такі як «Виставка живопису нової літератури Китаю», «Виставка “Перспектива розуму та бачення”», «Виставка живопису та каліграфії північно-західного стилю», «Луншань, Луншуй, Лунжень – професійний живопис провінції Ганьсу» й ін. Крім цього, Академія живопису Ганьсу організувала масштабний захід під назвою «Проєкт створення серії мистецтв Академії живопису Дуньхуан-Ганьсу». Відтак протягом останніх 30 років Академія живопису Ганьсу сприяла популяризації традиційної китайської культури на мистецькому рівні, залученню кращих художніх західних зразків у мистецтво Китаю.

2011 року Академія розпочала масштабний мистецький проєкт «Паломництво в Дуньхуан – проєкт створення мистецтва Академії образотворчих мистецтв Ганьсу» (у тексті далі – «Паломництво в Дуньхуан»). За останнє десятиліття тут сформувалося сприятливе академічно-мистецьке середовище для проведення ґрунтовних досліджень, які мають велику перспективу з дослідницької точки зору. З огляду на 30-річчя заснування Академії живопису Ганьсу, беручи до уваги сучасні та минулі практики, можемо впевнено стверджувати, що ці завдання будуть реалізовані, зокрема й щодо «Паломництва в Дуньхуан». Культура виконує провідну роль у китайському соціумі. Вона є потужним фактором суспільного розвитку, адже з нею пов'язані всі напрями людської діяльності – від матеріального виробництва до проявів творчості. Отже, важливим аспектом мистецтва є формування культурної компетентності в людини. Така компетенція полягає не лише в переконанні, що власна культура має велику історичну та практичну цінність, яку необхідно успадкувати та

продовжити, а й у толерантному ставленні до культурних здобутків інших народів.

Зауважимо, що з моменту заснування Академії живопису Ганьсу вона активно розвивала місцеве мистецтво, стала своєрідним художнім простором для національної китайської культури. У цьому контексті «Паломництво в Дуньхуан» стало вагомою відповіддю Академії живопису Ганьсу на заклик китайського уряду щодо сприяння розвитку національних цінностей.

2012 року розпочався перший етап «Паломництва в Дуньхуан», який передбачав зосередження на трьох напрямках:

1. Вивчення і популяризація мистецтва Дуньхуан.

2. Систематичне дослідження артефактів китайської та західної культур уздовж Шовкового шляху, зосередження пильної уваги на аналізі інтеграції культур на цьому легендарному шляху.

3. Популяризація місцевих культурних здобутків.

На першому етапі реалізації цього мистецького проекту були організовані спеціальні художні виставки, проведені лекції та наукові семінари, що сприяли популяризації китайських культурних здобутків, демонстрували особливий зв'язок між досягненнями культури та збереженими мистецькими артефактами. Крім цього, дослідники, як правило, наголошували на унікальності місцевого мистецтва, адже Ганьсу як історична територія є багатою на культурні здобутки провінцією. Водночас, зауважимо, що й Великий шовковий шлях проходив через усю територію Ганьсу [8, 22]. Тому на цих теренах є велика кількість культурних та історичних пам'яток, зокрема таких, як бамбукові літописи Хань, кам'яні зображення представників династій Вей і Цзінь та численні зразки розписної кераміки. Крім цього, у Ганьсу також представлене мистецтво гrotів Майцзішань і фрески гrotів Могао, відомі в усьому світі.

Багатонаціональна культура та народне мистецтво Ганьсу різноманітні. Почасти це зумовлено ландшафтними особливостями цієї території. Так, дивовижні вершини гір розкидані по всій провінції, а оазис і пустельний рельєф Данься контрастують один з одним. Захід сонця на довгій річці та подих західного вітру відображають чарівний ореол династій Хань і Тан, який стародавні поети загорнули в драматичні вірші, що не втратили своєї актуальності й дотепер. У психологічній просторово-часовій трансформації,

детермінованій спілкуванням між давнім і сучасним, дослідження Академії засновані на реалістичному мисленні й інтроспекції через поєднання сучасних методів і глибоких розкопок «культурних» пластів [1]. Це дає змогу виражати культурну позицію відповідально та зі збереженням різноманітності й поваги до індивідуальних здобутків стародавніх митців.

На першому етапі художники Академії живопису Ганьсу взяли Дуньхуан як об'єкт вираження і використали техніку композиції, щоб узагальнити, абстрагувати, зіставити й узагальнити його внутрішні та зовнішні ландшафти, національні звичаї на Шовковому шляху, образи різних часів і просторів [3, 78]. Поєднуючись, відповідні культурні елементи вдало інтегруються в метафоричні символи, у площину просторової структури, спрямовуючи увагу до виходу за межі реальності.

Дотримання культурного стандарту не виключає способів вираження неоднорідної культури, це яскраве втілення художнього духу Дуньхуану. 2016 року в Національному художньому музеї Китаю було виставлено перший етап дослідження та практичних досягнень «Паломництво в Дуньхуан – проект створення мистецтва: Художня виставка Академії мистецтв Ганьсу» [9]. «Цяньцю·Дуньхуан», «Сліпуча·Один» Ван Ментуна і «Барвистий шків», створений Веєм, зібрав Національний художній музей Китаю.

На другому етапі проекту «Паломництво в Дуньхуан» відбулося запровадження механізмів управління різноманітними мистецькими заходами. Художники мають право самостійно реалізовувати власні мистецькі задуми, вільно розробляти свої проекти. Цей етап базувався на виявленні зацікавлень митців та пропагуванні їхнього досвіду [5], формуванні нових механізмів керівництва дослідницькою діяльністю, з урахуванням стародавніх і сучасних тенденцій у просторовому контексті, зокрема шляхом комбінації, трансформації і поглиблення студій. «Паломництво в Дуньхуан» передбачає і впровадження широкої дослідницько-наукової роботи, яка триває більше ніж 10 років [9, 280]. У межах роботи цього мистецького проекту досліджено культурні здобутки території Шовкового шляху, особливу увагу звернено на гrotи Могао, які є не лише об'єктом вивчення науковців, але й своєрідним «матеріалом» для художників [5]. Відображення специфіки мистецтва Дуньхуан у сучасних мистецтвознавчих та історичних студіях дало змогу простежити його

археологічні культурні артефакти, встановити взаємозв'язок між китайською та іноземними культурами.

Митці Художньої академії Ганьсу створюють картини з національними мотивами, діалектичним співвідношенням «згуртованості», висвітлюють регіональні особливості свого краю тощо. Водночас кожен твір будь-якого художника є індивідуальним та оригінальним за задумом і мотивом [3, 95]. Зокрема, картини Ван Ваньченга переважно зображають сильну та непокірну особистість, висвітлюють інтеграцію зовнішнього та внутрішнього світів, ізоморфно показують справжній стан речей.

Ранні роботи Чжана Сінго характеризуються оригінальними формами та високою якістю, притаманною фрескам Північного Вей. Форма має глибоку опорну здатність, всебічно охоплює умови життя персонажів та надає їм реалізму. Змішування фарб у його пізніших роботах призвело до того, що люди, зображені там, позбавлені природних характеристик. У поєднанні з різними абстрактними символами історичних землеробських цивілізацій це створює враження ідилічного метафоричного існування. Водночас Фан Цзяньпін, який розписує картини олійними фарбами, у своїх роботах створює відчуття повної присутності завдяки реалістичним сюжетам [3, 99]. Ретельний підбір кольорів робить його картини оригінальними. Творчість Сю Ханьчжена характеризується створенням оптичних ілюзій і форм. Однак трапляються і менш реалістичні полотна, зокрема, Хан Цзюнь продемонстрував фантастичну поведінку людини в реальній ситуації. Він чітко фіксує деталі картини, віддає перевагу барвистому народному мистецтву.

Для місцевих мистецьких шкіл характерне занурення до стильових парадигм зі значним регіональним колоритом. Однак мистецькі твори мають і яскраві індивідуальні особливості. Загалом митці Академії мистецтв Ганьсу працюють у різних художніх напрямках, зокрема й у проекті «Паломництво в Дуньхуан» [9, 279]. Вони інтегрували своє світосприйняття в картини, сюжети яких прості, щирі та базуються на історії краю.

Наукова новизна. У цьому дослідженні висвітлено головні досягнення проекту «Паломництво в Дуньхуан», що дало змогу повному осмислити спадщину сучасного китайського мистецтва.

Висновки. Отже, «Паломництво в Дуньхуан» – це не лише мистецький проєкт, а й платформа для вираження творчих задумів.

Із часу свого заснування Академія Ганьсу стала центром художнього розвитку, наукових студій, творчої самопрезентації. Дослідження Академії сприяють поширенню китайських традиційних цінностей у сучасному суспільстві, зокрема шляхом інтеграції мистецтва до культурної площини сьогодення. Реалізація «Паломництва в Дуньхуан» проходила в кілька етапів. Зокрема, під час першого – організували спеціальні художні виставки, проводили лекції та наукові семінари, які сприяли популяризації китайських культурних здобутків, доводили особливий зв'язок між досягненнями культури та збереженими мистецькими артефактами. Основний наголос робили на дослідженні та збереженні традиційної культури Китаю. Другий етап характеризувався демонстрацією механізмів управління різними мистецькими заходами: митці отримали змогу реалізувати власні задуми, вільно працювати над різними проєктами. Відзначимо, що наукові дослідження відзначили національний напрям роботи митців Художньої академії Ганьсу, які висвітлювали регіональні особливості, але також мали індивідуальний, оригінальний задум.

Література

1. Sun Ke. Unique Stylistic Features of Chinese Oil Painting: European influence. *Artistic culture. Topical issues* : Annual scientific journal / Modern Art Research Institute of National Academy of Arts of Ukraine. Kyiv : MARI NAA of Ukraine, 2018. Vol. 14. Pp. 135–141.
2. Іонова О., Пей Ч. Становлення вищої художньої освіти Китаю ХХ століття. *Педагогіка та психологія*. 2019. Вип. 62. С. 79–86.
3. Clunas C. *Chinese Painting and Its Audiences*. Princeton : University Press, 2017. 293 p.
4. Li Z. X., Huan C. Chinese and North American culture: A new perspective in linguistics studies. *Linguistics and Culture Review*. 2019. Vol. 3(1). Pp. 14–31. URL: <https://doi.org/10.37028/lingure.v3n1.13> (дата звернення: 25.02.2022).
5. Li S. Pilgrimage: Exploring the Mogao Grottoes of Dunhuang. 27.01.2022. URL: <https://www.buddhistdoor.net/features/pilgrimage-exploring-the-mogao-grottoes-of-dunhuang/>. (дата звернення: 25.02.2022).
6. Lu T. *Museums in China. Power, Politics and Identities*. London : Routledge, 2013. 375 p.
7. Mishra R. The Silk Road: Historical Perspectives and Modern Constructions. *Indian Historical Review*. 2020. Vol. 47. Pp. 21–39. doi:10.1177/0376983620922431.
8. Winter T. One Belt, One Road, One Heritage: Cultural Diplomacy and the Silk Road. *The Diplomat*. 2016. №4. Pp. 20–24.
9. Xiaoping Zhou. On the origin and presentation

of images of traveling Buddhist monks on pilgrimage for sutras with tame tigers in the Dunhuang Mogao Grottoes. *Chinese Studies in History*. 2020. Vol. 53, no. 3. Pp. 261–280.

References

1. Ke, C. (2018). Unique Stylistic Features of Chinese Oil Painting: European influence. *Artistic Culture. Topical Issues*, 14, 135–141. Retrieved from: <https://doi.org/10.31500/1992-5514.14.2018.151158> [in English].
2. Ionova, O. M., Pei, Z. (2019). Establishment of China Higher Art Education in XXth Century. *Pedagogy and psychology*, 62, 79–86 [in Ukrainian].
3. Clunas, C. (2017). *Chinese Painting and Its Audiences*. Princeton: University Press [in English].
4. Li, Z. X., Huan, C. Y. (2019). Chinese and North American culture: A new perspective in linguistics studies. *Linguistics and Culture Review*, 3(1), 14–31. Retrieved from: <https://doi.org/10.37028/lingcure.v3n1.13> [in English].
5. Pilgrimage: Exploring the Mogao grottoes of Dunhuang. (2022). January 27. Retrieved from: <https://www.buddhistdoor.net/features/pilgrimage-exploring-the-mogao-grottoes-of-dunhuang/> [in English].
6. Lu, T. L. (2013). *Museums in China: Power, politics and identities*. Routledge [in English].
7. Mishra, R. K. (2020). The Silk Road: Historical perspectives and modern constructions. *Indian Historical Review*, 47(1), 21–39. Retrieved from: <https://doi:10.1177/0376983620922431> [in English].
8. Winter, T. (2016). One Belt, One Road, One Heritage: Cultural Diplomacy and the Silk Road. *The Diplomat*, 4, 20–24 [in English].
9. Xiaoping, Z. (2020). On the origin and presentation of images of traveling Buddhist monks on pilgrimage for sutras with tame tigers in the Dunhuang Mogao grottoes. *Chinese Studies in History*, 53(3), 261–280. Retrieved from: <https://doi:10.1080/00094633.2020.1783960> [in English].

Стаття надійшла до редакції 25.04.2022
Отримано після доопрацювання 30.05.2022
Прийнято до друку 01.06.2022